

Planeringsrådet
Vägverket
781 87 Borlänge

Yttrande

Datum 2009-12-03

Dnr 331-498-2008

Ert datum 2009-11-27

Er beteckning SA 10A2009:185

Särskilt yttrande - Samlad beskrivning. Effekter av Nationell plan och länsplaner

Ställningstagande

Riksantikvarieämbetet delar inte trafikverkens bedömning att den Nationella och de regionala transportplanerna för perioden 2010-2021 bidrar till att uppfylla de transportpolitiska målen.

Transportpolitikens mål är att säkerställa en transportförsörjning som är både samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar. Transportsystemets funktion ska också bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås. Med den utgångspunkten uppfattar Riksantikvarieämbetet att trafikverkens slutsats i alltför hög grad bygger på ekonomiska kalkyler som har sin tyngdpunkt i investeringsobjekt. Sociala och miljömässiga aspekter av hållbarhet tycks däremot väga lätt.

De *ekonomiska* kalkylerna uppmärksammar inte externa effekter, till exempel förbrukning av kvalitativa resurser som biologisk mångfald och kulturarvet i landskapet och bebyggelsen. Resonemangen om *sociala* aspekter av hållbarhet ter sig svepande och saknar stöd i tydligt redovisade analyser av hur planförslagets nyttor fördelar sig över olika samhällsgrupper. Inget utrymme lämnas heller för att ur ett genusperspektiv kritiskt analysera planernas potential att förändra de mekanismer som motverkar exempelvis jämställdhet. Vad gäller *miljömässiga* aspekter så konstateras till exempel att transportplanerna endast medför en marginell förändring av transportsektorns koldioxidutsläpp (s. 42). De medför ytterligare belastning på redan stressade ekologiska system (s. 105) och gör det svårt att nå kulturmiljödimensionen i miljö kvalitetsmålen (s. 107). Det sammantagna intrycket är att det råder obalans mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter i trafikverkens bedömning av transportplanernas bidrag till en långsiktigt hållbar utveckling.

Riksantikvarieämbetet uppfattar att utvecklingen av transportsystemets funktion främst sker på grundval av ekonomiska överväganden och på bekostnad av miljömässiga aspekter av hållbarhet. Transportplanerna bidrar därför heller inte till att

Riksantikvarieämbetet

Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm

Tel 08-5191 8000

E-post riksant@raa.se

Hemsida www.raa.se

Org.nr 202100-1090

Plusgiro 599 94-4

Bankgiro 5052-3620

uppfylla de transportpolitiska målen. Riksantikvarieämbetet vidhåller därmed bedömningen från tidigare yttrande över den Nationella planen (2009-10-19).

Bakgrund

I regeringens beslut (2008-12-19) anges att en samlad effektbedömning ska göras av den Nationella och de regionala transportplanerna för perioden 2010-2021. Effektbedömningen ska enligt regeringsbeslutet göras i samråd med berörda myndigheter såsom Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet och relateras till gällande transportpolitiska mål.

Riksantikvarieämbetet har framfört både muntliga och skriftliga synpunkter under hand i samrådet om den samlade effektbedömningen (2009-10-29, 2009-11-18). Den nu föreliggande versionen av den samlade effektbedömningens huvudrapport visar att trafikverken i någon mån nyanserat underlaget för sin bedömning, men inte slutsatsen att transportplanerna leder till en hållbar utveckling.

Riksantikvarieämbetet gör en annan bedömning på grundval av miljökonsekvensbeskrivningen och trafikverkens egen underlagsrapport för den samlade effektbedömningen (arbetsmaterial 2009-11-18) och kan därför inte ställa sig bakom trafikverkens slutsats. Även Naturvårdsverkets och Boverkets synpunkter, som framförts i yttranden (2009-10-29 respektive 2009-11-02) och underhand i samrådet (2009-10-21 respektive 2009-11-22), stödjer Riksantikvarieämbetets ställningstagande.

Detta beslut har fattats av riksantikvarien Inger Liliequist efter föredragning av antikvarien Michael Frisk. I den slutliga handläggningen har även överantikvarien Knut Weibull, avdelningschefen Birgitta Johansen, biträdande avdelningschefen Anita Bergenstråhle-Lind samt tillförordnade enhetschefen Maria Wikman deltagit.

Inger Liliequist

Michael Frisk

Kopia till: Kulturdepartementet, Naturvårdsverket och Boverket.